

Programska načela revolucionarne socijalističke organizacije Marks21

Prvo izdanje
Jun 2025.

UVOD

Ovaj dokument nastao je u okviru pripreme za redovni kongres revolucionarne socijalističke organizacije Marks21 2025. godine. U njemu smo naveli glavne teze svoje analize društvene stvarnosti u kojoj operišemo, ciljeve svoje organizacije koje izdvajamo na osnovu te analize, kao i metode kojima se koristimo u ostvarivanju svojih ciljeva. Potreba za ovom vrstom dokumenta nametnula se u radu organizacije, naročito u trenutku u kom organizacija oseća potrebu da podigne svoj rad na viši politički nivo, postane efikasnija i ozbiljno se posveti planskom uvećanju svojih resursa i kapaciteta. On je osmišljen kao jedan od glavnih ideoloških putokaza koji nam pomažu da usmerimo svoj politički rad tako što na razumljiv i pristupačan način predstavlja ključne informacije o organizaciji javnosti, a naročito ljudima koji su zainteresovani da se uključe u revolucionarni politički rad.

Dokument smo s razlogom nazvali Programskim načelima a ne Programom. Smatramo da organizacija još uvek nije na stupnju razvoja koji bi iziskivao proizvodnju umnogome kompleksnijeg dokumenta, kakav bi bio program u užem smislu te reči. Svakako, ovaj dokument u datom trenutku predstavlja idejni temelj naše organizacije.

I

SOCIJALIZAM ILI VARVARIZAM: DILEMA 21. VEKA

Za većinu ljudi na Balkanu koji moraju da žive od svog rada, život u poslednjih nekoliko decenija postaje sve teži, nepodnošljiviji i besmisleniji. Suočeni smo sa vladajućom klasom u vidu lokalnih bogataša koji vedre i oblače u našim društvima i za koje ne važe isti zakoni kao za nas, ali i ogromnih međunarodnih korporacija kojima smo primorani da prodajemo svoju radnu snagu za crkavicu koja bi u njihovim matičnim zemljama bila protivzakonito niska. Naši politički sistemi zasnovani su na stalnim obećanjima ekonomskog rasta i stabilnosti, ali naša stvarnost su sve veće siromaštvo i društva koja pokazuju sve znake ozbiljne patologije – od masovnih ubistava i nesreća do raširene mržnje prema susednim narodima, ženama, verskim, seksualnim i drugim manjinama. Političari koji se kunu u naciju utrkuju se u tome ko će brže, jače i bolje rasprodati ostatke nacionalnog bogatstva stranim velesilama. Mnogi delovi našeg poluostrva opustošeni su i nenastanjeni nakon decenija rata, privatizacije i zanemarivanja. Neki drugi, najlepši, pretvoreni su u privatna odmarališta za bogataše i nedostupni većini. Smene političkih opcija ne proizvode nikakve promene kursa u našim društvima – bogati postaju sve

bogatiji, siromašni sve siromašniji. Na sve to, naša osiromašena i oslabljena društva dodatno su izložena efektima globalnih problema sa kojima se kao čovečanstvo suočavamo i nesposobna da na njih pronalaze adekvatne odgovore. Zaoštravanje sukoba između velikih sila, dugoročna nesposobnost svetske privrede da izbegava katastrofalne krize, stvarnost sve ozbiljnijih ekoloških i zdravstvenih katastrofa, jačanje najmračnijih političkih snaga fašizma i reakcije na svetskom nivou – sve to pretilo da se sruči na naše glave i gurne nas u ponor.

Da bi se ovakva stvarnost promenila, potreban je širok, internacionalni odgovor na zajedničke probleme sa kojima se suočavamo. Drugim rečima, potrebno je da se organizujemo oko ciljeva koji mogu da dovedu do radikalnih promena ne kao pripadnici nacija, već kao pripadnici radničke klase nasilno razdvojene državnim granicama. A da bismo mogli da se organizujemo, neophodno je da razumemo kako smo se našli u ovakvom stanju.

Kapitalizam je u 21. veku trenutno jedini svetski način proizvodnje. Prema svojoj slici i prilici kapitalizam oblikuje ceo svet, pa tako i pojedina društva. Kapitalizam je sistem u kom kapitalisti kao vladajuća klasa kontrolišu sredstva za proizvodnju. Radnička klasa, s druge strane, nema kontrolu nad sredstvima za proizvodnju, ali je njen rad u celini sistema neophodan da bi proizvodnja bila

uopšte moguća. Utoliko svi proizvodi kapitalizma (uključujući sama sredstva za proizvodnju) nastaju kao rezultat rada radničke klase. Međutim, oni ne pripadaju radničkoj klasi koja ih je napravila, već vladajućoj klasi koja ih prodaje na tržištu s ciljem da stekne profit. Izvor profita je eksploatacija radničke klase: ona proizvodi više vrednosti nego što dobija kroz platu koju joj vladajuća klasa daje u zamenu za njen rad.

Ovaj sistem nagoni države da se međusobno takmiče kako bi obezbedile najbolje uslove za svoje vladajuće klase, na račun vladajućih klasa i kapitala drugih država. To takmičenje proizvodi imperijalističke ratove oko resursa i sfera uticaja.

Dvadeseti vek bio je doba najvećeg političkog, tehnološkog i ekonomskog napretka u celokupnoj istoriji čovečanstva. On je takođe bio vek revolucija, antikolonijalnih borbi, ali i masovnih pokolja koje su predstavljala dva svetska rata. Gotovo sav napredak bio je posledica rasta svetske radničke klase i jačanja njene snage u političkoj borbi za oslobođenje. Sve ono što smatramo datim političkim pravima i civilizacijskim dostignućima – opšte pravo glasa, javno zdravstvo i obrazovanje, radna prava zagarantovana zakonima, slobodu političkog i sindikalnog udruživanja, slobodu štampe i govora... – osvojeno je kroz dugu i krvavu klasnu borbu prošlih generacija. Na svom

vrhuncu, politička borba radničke klase za cilj ima socijalističku revoluciju – rušenje kapitalizma i izgradnju sistema u kom radnička klasa, kao direktni proizvođač celokupnog društvenog bogatstva, kontroliše i proizvodnju i raspodelu (potrošnju). U takvom, socijalističkom društvu proizvodnja i raspodela nisu usmerene ka maksimizaciji profita već ka zadovoljavanju objektivnih potreba čitavog društva. Socijalistička revolucija desila se u Rusiji 1917. godine i inspirisala radničku klasu i široke narodne mase širom sveta – od Sjedinjenih Američkih Država do Kine. Nažalost, pokušaji revolucije u drugim zemljama koji su izbili neposredno nakon Oktobra su ugušeni, što je dovelo do izolacije revolucionarne države u privredno zaostaloj Rusiji i, posledično, do učvršćivanja staljinističkog režima. On je predstavljao degeneraciju socijalističke revolucije, jer je društvo organizovao u interesu nove birokratije a ne radničke klase, i jer je počeo da razgrađuje dostignuća Oktobarske revolucije. Na taj način, staljinizam je postao prepreka na putu ka socijalizmu, kako unutar Sovjetskog Saveza, tako i na međunarodnom nivou.

Dvadeseti vek na Balkanu bio je jednako turbulentan. Nakon što su tokom 19. i početkom 20. veka izborile formalnu nezavisnost od Osmanskog i Austrougarskog carstva, nove nacionalne države Balkana imale su dva moguća puta razvoja. Prvi je bio nacionalistički. Za

njega su se opredeljivale slabašne lokalne vladajuće klase sa željom da ojačaju svoju poziciju tako što će se takmičiti sa susedima. Nacionalistička politika svodila se na nemilosrdnu međusobnu otimačinu teritorija, resursa i populacija balkanskih država, uz poniznost i poslušnost prema velikim silama koje su ih pak koristile da osiguraju sopstvene interese na „vratnicama Evrope“. Alternativa ovakvom razvojnem putu ležala je u internacionalističkom ujedinjenju na temelju zajedničke klasne i antiimperijalističke borbe balkanskih naroda protiv sopstvenih vladajućih klasa i njihovih imperijalnih gospodara.

Jugoslovenska država, koja je u različitim oblicima postojala između 1918. i 2006. godine, bila je izraz tenzije između ova dva principa. Iako je prva Jugoslavija nastala u trenutku raspada velikih imperija pozivajući se na pravo samoopredeljenja svojih naroda, koje je u tim imperijama bilo uskraćivano, čitavo njeno postojanje obeležili su politička represija i nacionalno tlačenje. Oni su bili rezultat konflikta unutar vladajuće klase – između centra monarhije koji se nalazio u Srbiji, i vladajuće klase u drugim delovima monarhije i iz redova drugih naroda. Paralelno sa tim, dobio je na snazi i klasni sukob. Bez mogućnosti da reši svoje unutrašnje protivrečnosti, Kraljevina Jugoslavija se urušila na početku Drugog svetskog rata i pala pod fašističku okupaciju.

Druga Jugoslavija nastala je iz masovne i internacionalističke borbe protiv okupacije i lokalnih kolaboracionističkih snaga, uključujući ustašku Nezavisnu Državu Hrvatsku i nedićevsku Srbiju. Ovu borbu predvodila je Komunistička partija Jugoslavije. U poslednjim godinama rata, saradnja s oslobodilačkim pokretima Albanije i Grčke, kao i pad profašističkih režima u Bugarskoj i Rumuniji otvorili su mogućnost stvaranja Balkanske socijalističke federacije – rešenja za koje su se zalagale generacije balkanskih socijalista. Nažalost, dogovor koji je Sovjetski Savez pod Staljinom napravio sa Britanijom i SAD doveo je do toga da Balkan u Hladnom ratu bude podeljen u zone uticaja Istočnog i Zapadnog bloka, uz Jugoslaviju kao tamponzonu. Uz to, nakon poraza komunističkih snaga u Grčkom građanskom ratu i raskola Tito–Staljin, podele i politički sukobi između država na Balkanu ponovo su počeli da jačaju, a ideja Balkanske socijalističke federacije je ugušena. Što se Jugoslavije tiče, njena vladajuća birokratija pokušala je da napravi hibridni sistem između tržišnog kapitalizma zapadnog tipa i birokratskog državnog kapitalizma po sovjetskom modelu. Uprkos značajnom društvenoekonomsom napretku, takav model je dugoročno oslabio SFRJ i postavio temelj za ekonomsku, a zatim i političku podelu između njenih republika, počev od republičkih partijskih vrhuški. S vremenom i pojavom ekonomske krize,

ove podele dovele su do ponovnog jačanja nacionalističke politike, kako unutar partije tako i van nje, i do krvavog i bratoubilačkog raspada SFR Jugoslavije u poslednjoj deceniji 20. veka.

Posledica raspada Jugoslavije bila je restauracija tržišnog kapitalizma u svim državama koje su nastale na njenim ruševinama, predvođena upravo od strane okoštalih „socijalističkih“ elita i novih naglo obogaćenih slojeva takozvanih preduzetnika. Njihove vladajuće klase okrenule su se starom nacionalističkom principu mržnje i podela prema susednim narodima uz pronalaženje „sponzora“ među velikim silama. Ovaj princip neupitno oblikuje društva na Balkanu poslednjih trideset godina. U tom periodu svedočili smo beskrupuloznoj privatizaciji i deindustrijalizaciji, koje su dovele do neviđene koncentracije bogatstva u rukama majušne manjine bogataša i uništile i opustošile čitave industrijske grane, gradove, pa i regione (Slavonija, jugoistočna Srbija, najveći deo Kosova, severozapad Bugarske, gotovo čitava Bosna i Hercegovina itd.). Deindustrijalizaciju pratila je i duboka demografska kriza, izazvana visokim stepenom odliva kvalifikovane radne snage, negativnim prirodnim priraštajem i rastom stope smrtnosti. Posledično, države Balkana, čije razbijene privrede ne mogu da se takmiče na svetskom tržištu, suočavaju se i sa akutnom nestašicom radne snage, što je njihove vladajuće

klase nateralo da počnu da uvoze radnu snagu iz još siromašnijih delova sveta, pre svega iz južne i jugoistočne Azije.

Svi ovi procesi čine države Balkana u 21. veku duboko nestabilnim, a režime u njima primorava da se još više povinuju interesima imperijalističkih sila Zapada i/ili Istoka i krupnih blokova međunarodnog kapitala. Međutim, sa produblјivanjem političke, ekonomske i, sve više, ekološke krize svetskog sistema, koji se nikada nije istinski oporavio od kraha i recesije iz 2008. godine, mogućnost kolapsa svetskog kapitalističkog sistema ponovo se javlja. Taj kolaps može dovesti do novog mračnog doba i povratka čovečanstva u varvarizam ili do pobede snaga napretka i do višeg civilizacijskog nivoa u socijalizmu. Koji od ova dva scenarija će se ostvariti zavisiće od ishoda borbe između snaga koje se za njih zalažu.

Polazišna tačka

Vladajuće klase na Balkanu nalaze se u višedecenijskoj ofanzivi protiv radničke klase. Domaći vlastodršci servisiraju interese stranog i domaćeg krupnog kapitala, konstantno podgrevajući nacionalističke podele i sukobe kako bi nas držali u pokornosti. Uz to, oni uništavaju poslednje ostatke socijalnih ustanova koje su izgrađene predanom borbom i zalaganjem radnog naroda širom Balkana. S druge strane,

ni nasleđe vladavine samoproklamovane „socijalističke“ birokratije, koja je tvrdila da vlada u ime radničke klase a ne nad njom, nije nas opremilo za razrešenje klasnog sukoba. Jednopartijski politički sistem raspao se po nacionalnim linijama potkraj prošlog veka, ostavljajući za sobom dugo delegitimisanu i pogrešnu ideju o tome šta su socijalizam i radnička partija. Sindikati, koji su tokom druge Jugoslavije prvenstveno služili kao poluge državne vlasti a ne kao odbrambene organizacije radnika, i dan-danas uživaju nizak stepen poverenja i članstva. Ukratko, balkanska radnička klasa je umnogome razoružana, razjedinjena i izložena dominantnom uticaju lažnih, kapitalističkih i nacionalističkih ideja o sopstvenoj prošlosti, sadašnjosti i budućnosti.

Uticaj vladajuće ideologije je najvidljiviji u odnosu prema nacionalizmu i imperijalizmu. Dežurni ideolozi nam već decenijama unazad serviraju mit o „sudbini“ nacionalne mržnje i sukoba, koje navodno može da razreši samo intervencija spolja – bilo mirnim putem evroatlantskih integracija ili ratnom stazom etničkog čišćenja, bombi i razaranja. Zvanična opozicija dominantnoj ideologiji u praksi se svodi samo na odabir drugog imperijalističkog sponzora: ako nismo za EU i/ili NATO, onda smo za Rusiju i/ili Kinu. Politički pejzaž na Balkanu stoga iznova završava u lažnom sukobu između partija centra i desnice, koje i jedne i druge prihvataju ekonomsku politiku u interesu međunarodnog

krupnog kapitala i lokalnih poslušničkih vladajućih klasa. Opcije centra (zeleni i liberali) i desnice (konzervativci i reacionari) dve su strane iste medalje zvane buržoasko, to jest kapitalističko društvo.

Budući da nacionalizam i nacionalne podele među narodima Balkana vidimo kao glavnu prepreku revolucionarnom političkom organizovanju radničke klase, smatramo da buduća revolucionarna radnička partija mora biti internacionalna i operisati u svim zemljama Balkana. Poučeni istorijom balkanskog prostora kroz vekove, čvrsto verujemo i da samo nezavisno vođena politika u interesu radničke klase i potlačenih slojeva može biti garant mira i prosperiteta. Zato se odlučno protivimo svrstavanju uz bilo koju imperijalističku silu ili blok – njihovi motivi i interesi se neprijateljski suprotstavljaju našim. Interes predstavnika krupnog kapitala, bilo da je taj kapital u američkom, nemačkom, kineskom, saudijskom ili nečijem drugom vlasništvu, može biti samo u podvrgavanju radnih ljudi i dostupnih prirodnih resursa njihovoj kontroli. Interes radnika i radnica leži u harmoniji zajedničkog života, očuvanoj i zdravoj životnoj sredini, ekonomiji vođenoj potrebama većine ljudi a ne manjine profitera.

Naši tlačitelji žele da ostanemo u uverenju da je jednom prosečnom čoveku iz Srbije veći neprijatelj isti takav čovek u Albaniji ili Hrvatskoj; da je jednom običnom Makedoncu

veći neprijatelj Grk ili Bugarin koji živi od svog rada, nego što su to nacionalne vladajuće klase. Vodeći se socijalističkim principom da je „glavni neprijatelj kod kuće“, najpre se suprotstavljamo svemu što jača moć naših lokalnih vladajućih klasa. Istovremeno, protivimo se tutorstvu i snaženju uticaja njihovih imperijalističkih sponzora. Svaka borba koja spaja potlačeni radni narod Balkana protiv naših zajedničkih zavojevača i krvnika mora se ugraditi u temelje nove političke snage – revolucionarne radničke partije.

U poslednje tri decenije na Balkanu nastajale su raznovrsne političke partije radikalnog predznaka (radničke, radikalno leve, socijalističke itd.). Pre ili kasnije, sve su završavale u začaranom krugu izgradnje za potrebe izbora. U kontekstu dugo demonizovane i deplasirane ideje levice, sticanje parlamentarnog legitimiteta za mnoge je postalo maksimalan cilj organizovanja za društvenu alternativu. Porasti dovoljno da možeš da se kandiduješ na izborima, a onda ući u institucije (buržoaske) vlasti i odatle zastupaj interese radnog naroda – to je nepisana formula koja je odvela niz levih organizacija daleko od cilja stvaranja borbene organizacije samih radnika i radnica.

Odustajanje od takvog, „klasičnog“ modela izgradnje radničke partije vidljivo je i u dominantnom načinu organizovanja potlačenih društvenih kategorija – na prvom mestu žena, ali i LGBT populacije, verskih i nacionalnih manjina

itd. Borba za samooslobođenje različitih društvenih grupa koje trpe opresiju (tlačenje) širom Balkana odvija se u buržoasko-liberalnom ključu: svaka od potlačenih kategorija ima svoje specijalizovane organizacije, i po pravilu se bori za očuvanje postojećih i sticanje novih zakonom zagarantovanih, to jest građanskih prava. Opresija se retko posmatra kao proizvod klasnog društva – društvenog sistema zasnovanog na eksploataciji rada i razvlašćivanju većine ljudi koji proizvode (za) društvo od strane manjine koja prisvaja proizvode tuđeg rada. Klasno društvo je društvo podela: ono razdvaja čovečanstvo na dva nejednaka i međusobno neprijateljska dela, i ono opstaje stvarajući stalno nove i održavajući postojeće linije podela. Sistem se time štiti od opasnosti pobune i rušenja. Premda nije nerazumljivo zašto su se borkinje i borci protiv pojedinačnih oblika opresije često svesno udaljavali od socijalističkog organizovanja – bilo zbog tvrdoglavog nerazumevanja na koje su nailazili u organizacijama, ili zbog krize revolucionarnog organizovanja uopšte – jedini put ka istinskom samooslobođenju mogu da utabaju radni ljudi ujedinjeni protiv kapitalizma. Dok god smo zauzeti samo svojim parcijalnim borbama, dok god se međusobno optužujemo i ratujemo oko toga ko je potlačeniji i zašto, naši zajednički tlačitelji u vladajućoj klasi trljaju ruke i održavaju sistem klasne vladavine.

Marks²¹ je nastao 2008. godine sa idejom da doprinese

obnovi političkog organizovanja radničke klase na Balkanu. Iskustvo, znanje i ljudstvo koje smo do sada stekli usmeravaju nas ka jasnom cilju: izgradnji revolucionarne radničke partije. To je partija koja smatra da bez socijalne revolucije ne možemo da rešimo probleme koje kapitalizam postavlja pred nas. To je partija kojoj izbori i učešće u institucijama buržoaske vlasti nisu primarni niti konačni cilj, već isključivo pomoćno sredstvo u borbi za poboljšanje položaja radnika. To je partija koja je radnička jer prepoznaje da samo organizovana moć ljudi koji stvaraju sve u društvu može da sruši političku vlast kapitala. To je partija koja vidi mogućnost oslobođenja od različitih oblika tlačenja isključivo u zajedničkom klasnom organizovanju svih koje vlast kapitala porobljava.

Masovni izlivi besa protiv postojećeg političkog i društvenog sistema pokazuju ogroman brisani prostor za drugačiju politiku. Želimo da popunimo taj prostor izgradnjom političke snage sposobne da se u 21. veku izbori za socijalističku revoluciju i za Balkansku socijalističku federaciju kao način širenja i učvršćivanja marksističke revolucionarne politike na ovim prostorima, te kao osnov nužnog međunarodnog povezivanja i ukрупnjavanja revolucionarnih snaga – dok se socijalistička revolucija ne proširi čitavim svetom.

Šta revolucionarna radnička partija treba da bude?

Samim tim što je zasnovana na revolucionarnom programu, radnička partija se ne može zadovoljiti načinom rada građanskih stranaka. Ona nije prevashodno posvećena osvajanju vlasti i sticanju položaja u državnom aparatu buržoaske države. Ukoliko ne može da implementira svoj program, a to van revolucionarne situacije nije moguće, ona bi na vlasti bila primorana na ulogu upravnika kapitalističke države, čime bi predstavljala garant održavanja regularnih kapitalističkih odnosa na svojoj teritoriji. Ukratko, takva partija bila bi primorana da napusti revolucionarne ciljeve. Poznati su, pa i prekobrojni primeri tobože radikalnih partija koje su, vodeći se kratkoročnim željama za uticajem, pristale da učestvuju u buržoaskoj vladi i time uništile svoju ulogu antisistemskih organizacija – a samim tim i svoj osnov za politički opstanak.

Revolucionarna radnička partija je avangardna, što znači da predstavlja politički glas najnaprednijeg dela radničke klase. Za razliku od širokih socijaldemokratskih partija, ona nije puki odraz cele radničke klase, već njenog dela koji je prihvatio revolucionarno-socijalistički program. No, treba dodati da njen avangardni karakter ne znači fetišizaciju male manjine „osvešćenih“; naprotiv, partija nastoji da

okupi što veći broj ljudi u svoje redove i da povede masovnu borbu protiv kapitalizma. Njena borba je borba za oslobođenje svih potlačenih, a u krajnjoj instanci i svih ljudi od okova klasnog društva.

Baš zato, iako učešće u sindikalnim borbama jeste važan činilac unapređenja položaja radnika, partija nije prošireni sindikat. Njen glavni fokus nije ostvarivanje pobjeda na jednom ili više radnih mesta, već organizovanje političke snage koja će pripadnike radničke klase i drugih potlačenih slojeva opredeliti za socijalistički program, te raditi na tome da se taj revolucionarni program ostvari. Sindikati, kao osnovne odbrambene organizacije radničke klase, često su prirodni saveznici takve partije, ali su po svojoj prirodi fokusirani na uže bitke – zarad ostvarivanja ustupaka na jednom radnom mestu, ili ređe, zarad odbrane materijalnih interesa cele radničke klase. Oni suštinski igraju ulogu medijatora u klasnom sukobu rada i kapitala. A samim tim što ni njihov kriterijum članstva ne može biti kao kod partije – prihvatanje revolucionarnog programa – sindikati nisu, niti sami mogu pružiti revolucionarno političko rešenje za društvo.

Učešće radničke partije u buržoaskim izborima nije unapred isključeno. Međutim, to učešće mora biti pre svega propagandno-agitaciono – način da, u trenutku kada je najveći broj ljudi zainteresovan za politiku, radnička partija

predstavi svoj program i uveri što veći broj ljudi u njegovu svrsishodnost. Isto tako, eventualno učešće u radu skupštine ili sličnih tela nije vođeno zamišlju da će se tu izdejskovati nekakva radikalna promena. Baš naprotiv, ono služi tome da se pokaže nemogućnost temeljne promene u tim okvirima i da se potcrta potreba za revolucionarnim organizovanjem van njih.

S tim u vidu, treba dodati da partija nije indiferentna prema ostvarivanju parcijalnih pobeda u obliku reformi, pa i u okviru okoštalih institucija. Takve pobede mogu biti korak ka jačanju same partije, ali još bitnije, ka jačanju samopouzdanja i samoorganizacije radničkog pokreta kao takvog. Istovremeno, partija bi trebalo da ukazuje da reforme ne mogu promeniti srž klasnog društva, kao i da su na duže staze sve reforme, posebno u trenucima krize kapitalističkog poretka, i te kako ukidive.

Izgradnja revolucionarne radničke partije, organizovane po principu demokratskog centralizma, počinje postavljanjem infrastrukture koja omogućava postepenu transformaciju male revolucionarne organizacije u političku partiju sa razvijenim telima i organima. Važno je razumeti šta je demokratski centralizam. U najkraćem, takav vid organizovanja možemo ovako opisati: puna demokratija tokom donošenja odluka, potpuno jedinstvo u izvršavanju tako donetih odluka.

Koncept je najlakše objasniti na primeru glavnog metoda radničke borbe – štrajka. Da bi došlo do štrajka, potrebno je da se većina zaposlenih usaglasí da je on u tom trenutku dobar način za borbu protiv konkretnog poteza poslodavca, opštih uslova rada, ili neke državne odluke. Kada se uđe u štrajk, nemoguće je da se on održi ako svako pojedinačno odlučuje kada će da štrajkuje, kada će da pauzira štrajk ili kada će da se vrati na posao. Upravo je neophodno da se održava zajednička disciplina svih u štrajku, da se ne dozvoli štrajkbreherima da dolaze na posao, da se pregovara u ime celog kolektiva – to je demokratski centralizam.

II

RADNIČKA DRŽAVA I BALKANSKA SOCIJALISTIČKA FEDERACIJA

Radnička država kao sredstvo u borbi za besklasno društvo

Radnička klasa ne može samo da preuzme i za svoje potrebe koristi stari aparat kapitalističkog poretka – parlament, vojsku, policiju i sudstvo. Te institucije postoje upravo da bi osigurale opstanak kapitalističkog načina proizvodnje i vladajuću klasu branile od radničke. Koliko god dobrodošle, proradničke reforme unutar kapitalističkog sistema neće ukinuti ugnjetavanje i eksploataciju. Moramo da stvorimo radničku državu!

Da bi se dakle srušio kapitalizam, mora da postoji organizovana snaga radničke klase, koja je isto tako i preduslov da se stvore uslovi za besklasno društvo. Zato nam je potrebna radnička država kao organizovan sistem moći radničke klase, da se razračuna sa svim ostacima kapitalizma – koji su vrlo otporni.

Neophodno je zasnovati radničku državu na demokratskim institucijama radničke klase i potlačenih masa koje izrastaju iz neposrednog iskustva borbe – to su institucije poput radničkih saveta, plenuma, zborova, radnih tela i sl. Ovakve institucije počivaju na demokratskom izboru uvek opozivih delegata i delegatkinja iz redova

radničke klase, kao i delova drugih klasa koji aktivno doprinose radničkoj borbi. Delegatima se poveravaju konkretni izvršni i upravni zadaci. Nakon rušenja buržoaske države, institucije radničke klase postaju najviši organi upravljanja u društvu – kao u Pariskoj komuni i ruskim revolucijama iz 1905. i 1917. godine. Kombinujući ekonomske i političke funkcije, radnička veća svim slojevima radništva omogućavaju učestvovanje u društvenom samoupravljanju i, samim time, kontrolu nad sopstvenom sudbinom.

Takav model upravljanja društvom je temelj društvene organizacije u kojoj nasledne funkcije i individualno ili korporativno nasledno vlasništvo nad sredstvima za proizvodnju ne postoje. U takvom društvu niko ne može da se rodi u položaju moći, ili da ga se dokopa eksploatacijom rada onih koji se nalaze u podređenom društvenom položaju ili zloupotrebom službenih funkcija. Obavljanje određene funkcije unutar organizacije rada ili društvene organizacije više ne nosi sa sobom unapređenje materijalnog položaja ili imovinskog statusa u odnosu na druge, a samo biva podređeno demokratskoj kontroli. To su prvi koraci prema besklasnom društvu, odnosno komunizmu. Za razliku od kapitalističkih država, koje se moraju rušiti da bi se uspostavio novi poredak, socijalističke države će postepeno iščezavati, jer iščezavanje države kao organa klasne vladavine čini normalnu „propratnu“ odliku društva gde

klase kao takve nestaju. Ono označava momenat u kome društvo u potpunosti prevazilazi potrebu klasnu vladavine, oličene u svakom obliku države. Radnička je država, dakle, uslov i sredstvo bez kojeg se ne može postići komunizam – slobodno društvo ravnopravnih ljudi kao krajnji cilj.

Balkanska socijalistička federacija kao radnička država

Socijalizam je, kao i kapitalizam, svetski sistem. Na primeru Sovjetskog Saveza smo se već uverili da doktrina izgradnje „socijalizma u jednoj zemlji“ nije održiva, i da dovodi do iskrivljavanja i urušavanja tekovina radničke revolucije. Zamislimo da u bilo kojoj balkanskoj državi izbiје socijalistička revolucija – kapitalističke armije bi nagnule sa svih strana da je saseku u korenu. A čak i bez oružane intervencije, kako bi jedna mala revolucionarna država mogla očekivati da preživi u uslovima objektivne međuzavisnosti? Iako sazdan od nacionalnih država, svetski kapitalizam se ujedno zasniva na sve tešnjoj podeli rada, od koje se jedna država ne može isključiti a da ne doživi privredni krah. Upravo zbog toga je bitno da revolucija ne ostane izolovana. Zato u kontekstu Balkana pojedine radničke države ne mogu opstati bez ujedinjenja u Balkansku socijalističku federaciju. Njeno formiranje na Balkanu, koji je kao celina područje imperijalističke eksploatacije, bilo bi rezu-

Itat revolucija koje verovatno neće izbiti istovremeno širom čitavog regiona, ali će sigurno biti međusobno povezane – zato što je to raskid sa istorijom tlačenja i netrpeljivosti između brojnih naroda koji nastanjuju poluostrvo. Federalizacija Balkana u uslovima imperijalističke eksploatacije moguća je jedino zajedničkom borbom za samooslobođenje radničke klase Balkana, kao najveće klase u svim društvima.

Zbog toga se ni Marks²¹ niti buduća Radnička komunistička partija ne mogu razvijati isključivo u nacionalnim okvirima. Internacionalno udruživanje sa najprogresivnijim pojedincima i grupama radnika i radnica, kao i saradnja sa drugim marksističkim i komunističkim organizacijama, predstavljaju dugoročan залог zajedničke borbe za socijalističko društvo i Balkansku socijalističku federaciju. Štaviše, smatramo da je za ostvarenje ovog cilja ključno težiti stvaranju jedinstvene političke organizacije – počev od teritorije jugoslovenskog prostora, na kojem u ovom trenutku vodimo i širimo svoju borbu, do čitavog balkanskog prostora. Mi otvoreno kažemo da odbijamo da prihvatimo kao trajno stanje dezintegracione procese koji su se odigrali, te da smatramo da je međunarodna zavada bila i jeste političko oružje vladajućih klasa u državama koje danas postoje na ovom prostoru. Zato se naš revolucionarni rad ne zadovoljava svrgavanjem vladajuće klase u jednoj državi, već se borba vodi do oslobođenja radničke klase celog Balkana od vlasti nacionalnih buržoazija.

Organizacija rada i proizvodnje

Socijalistička planska privreda, kao način organizacije proizvodnje koji utire put ka besklasnom društvu, ne može da bude zasnovana na postojećim temeljima. Osnove kapitalističke privrede su privatno vlasništvo nad sredstvima za proizvodnju i eksploatacija ljudskog rada isključivo zarad profita, a ne radi zadovoljavanja društvenih potreba. Politika unutar buržoaske države uvek se u krajnjoj liniji vodi u cilju očuvanja položaja i egzistencije same vladajuće klase. Način proizvodnje odgovara njenim interesima – počev od obima proizvodnje, preko stvaranja suvišne potrošnje kroz veštačke potrebe (marketing), do kontrole vrednosti i plasmana roba i usluga. Vladajuća klasa koristi mehanizme sile buržoaske države kako bi mogla efikasno da osigura uslove za reprodukciju kapitalističkog načina proizvodnje, između ostalog i kontinuiranim srozavanjem radničkih prava. Ona profitira i transformacijom (pljačkom) javnih sredstava u privatni kapital, kroz javno-privatna partnerstva, javne nabavke ali i mnoge druge kriminalne aktivnosti.

Pitanje promene načina proizvodnje neraskidivo je vezano za ukidanje privatnog vlasništva nad sredstvima za proizvodnju – ali sama promena vlasništva nije dovoljna da neku privredu načini socijalističkom. Time se mnoštvo eksploatatora samo zamenjuje malim brojem ili jednim

eksploatatorom (birokratizovana država), čak i u slučajevima planske organizacije privrede.

Način proizvodnje u kojem je društvo vlasnik svih sredstava za proizvodnju, dok je neposredna kontrola i koordinacija tih sredstava poverena radnicima kroz radničke savete, odlikuje socijalistički način proizvodnje. Socijalistička planska proizvodnja, oslobođena stihijskih odlika kapitalizma i koristeći sve mogućnosti koje pruža tehnologija 21. veka, teži usklađenom zadovoljavanju društvenih potreba, a ne samo partikularnih interesa pojedinih privrednih subjekata ili radnih jedinica u njima. U suprotnom bi se došlo u opasnost da se radnička klasa podeli „akcionarski“ i da joj se nametne kapitalistička dinamika konkurencije. Rad u cilju ispunjenja realnih potreba društva i naučno-ekonomski razvoj u cilju poboljšanja kvaliteta života nesporno će nametnuti promenu ili povećanje potreba. Međutim, te potrebe će biti istinske i održive, za razliku od postojećeg sistema koji proizvodi i nameće nam veštačke potrebe kako bi nekolicina zgrtala profite. Povrh toga, u socijalizmu novac prestaje da postoji kao sredstvo za akumulaciju kapitala, već „nastavlja svoj život“ kao neprenosivo pravo na udeo u društvenoj potrošnji, u skladu sa obavljenom količinom rada.

Promena načina proizvodnje takođe implicira i promenu načina na koji se koristi vreme unutar radnih časova. Ono mora

da prestane da bude strogo uslužno odnosno proizvodno orijentisano, već u to vreme mora da bude ugrađen i vaspitno-obrazovni, zdravstveno-preventivni karakter, kao i segment kulturnog uzdizanja kroz izloženost ili učestvovanje u stvaranju različitih oblika umetnosti. Radno mesto time dobija širi društveni karakter – od povezivanja predškolskih ustanova sa specifičnim radnim mestima ili uslovima rada, postojanja lekarskih i zubnih ordinacija na mestu rada, preko posvećivanja vremena usavršavanju, obrazovanju i osposobljavanju za zaštitu na radu, pa do kulturnog uzdizanja radnika kroz organizovanje koncerata, izložbi likovne umetnosti, muzičko-scenskih nastupa, književnih večeri, promocija itd. Demokratizacija radnog mesta podrazumeva efikasno sprovođenje radnih zadataka, ali i uzdizanje društvene svesti svakog pojedinca – a u cilju donošenja odluka u najširem društvenom interesu.

Socijalistička država, stvorena kao prelazni oblik klasne vladavine proletarijata, vremenom postaje suvišna. Postepenim podruštvljavanjem i proletarizacijom celog društva, iščezava sam proletarijat kao klasa, a time i centralni aparat klasne vladavine – država. Nju, pa i klasnu vladavinu kao takvu zamenjuje besklasno društvo udruženih proizvođača. Time definicija „Svako prema mogućnostima – svakome prema potrebama“ dobija svoje puno značenje!

Život u radničkoj državi

Svakodnevni život i životni put u radničkoj državi najlakše je naslikati kao put jednakih – mnogobrojnih šansi i mogućnosti, uz apsolutnu društvenu potporu prilikom rešavanja životnih problema, odbrane stečenih i osvajanja novih prava.

Šta to u praksi znači?

Rađanje novog života počinje društvenom podrškom roditeljima i starateljima. Ona počinje plaćenim bolovanjem, materijalnim stimulacijama i besplatnim obdaništima i predškolskim ustanovama. Time ogroman teret staranja o najmlađima i njihove najranije socijalizacije, koji u svim našim društvima nesrazmerno pada na žene, počinjemo da prebacujemo na komunalne ustanove i društvo kao celinu. Obrazovanje u koje deca potom stupaju je dostupno svima i besplatno od osnovne škole pa sve do najviših akademskih nivoa. Mi ne posmatramo obrazovanje kao nekakvu mistifikovanu vrednost po sebi, niti smatramo da se vrednost obrazovanja iscrpljuje u prilici za veće zgrtanje novca, što je danas bitan ideologem. Obrazovan čovek nije vredan zato što je obrazovan, nego zato što mu obrazovanje daje veću moć nad svojom sudbinom a time i nad sudbinom društva.

Svaki član društva je od prvog dana upućen na javni

zdravstveni sistem. Smatramo da su besplatan zdravstveni sistem i lečenje solidarna obaveza celog društva. Svako ko kroči u zdravstvenu ustanovu u radničkoj državi zna da je u dobrim rukama njenih radnika i radnica, kao i da ga zdravstveno stanje neće diskvalifikovati u njegovoj društvenoj ulozi i stremljenjima. Zato zdravstvena zaštita svih nivoa mora da bude besplatna, efikasna i brzo dostupna celom društvu. Ne vodi samo pojedinac računa o svom zdravlju, već se o tome staramo svi zajedno – starajući se jedni o drugima. Zato kao društvo moramo da organizujemo zdravstvenu zaštitu i na radnim mestima, u obrazovnim i vaspitnim ustanovama i u svim društvenim organizacijama u kojima je, prema proceni medicinske struke, ona neophodna i poželjna. Važno je obezbediti posebna prava u zdravstvenoj zaštiti za žene, uključujući reproduktivna prava, te raditi na iskorenjivanju svih oblika diskriminacije prema ženama.

Sve navedene ustanove i infrastruktura ne mogu da funkcionišu nezavisno od demokratske radničke kontrole. Otuda samouprava i učestvovanje u radničkim savetima, od mesne zajednice preko radnog mesta pa do svih nivoa odlučivanja, moraju da budu u radničkim rukama – a svaka radnica i radnik da učestvuju u društveno-političkom radu na isti način na koji učestvuju u kolektivnom radu.

To je način da se obezbedi kvalitet života koji u modernim društvima umnogome zavisi od kvaliteta upravl-

janja javnim servisima poput saobraćaja, snabdevanja, telekomunikacija, tekuće pijaće vode, toplana, naučnih instituta i društvene stanogradnje. Smatramo da je pravo na stan prirodno i neotuđivo ljudsko pravo, te da ne može biti predmet špekulacije i preduzetništva, već je reč o zadovoljenju važne životne i društvene potrebe. Na isti način posmatramo sve druge, za normalan kvalitet života neophodne infrastrukturne servise. Time se proširuje korpus ljudskih i radničkih prava za koja su se radni ljudi borili još otkad je kapitalizam postao hegemoni način proizvodnje.

Umetnici u radničkoj državi učestvuju u kolektivnom i individualnom stvaralaštvu. Funkcija umetnosti je više od pukog estetskog doživljaja; ona čuva, obogaćuje i proširuje kulturnu baštinu svih naroda i tekovinu slobodarske misli u društvenom pamćenju svih radnih ljudi. Umetnici i institucije kulture vrše značajan obrazovni i društveno-politički zadatak – jer nema kulturnog uzdizanja radničke klase bez stvaralaca i institucija u rukama radnika koje ih podržavaju.

Radni ljudi će se u svakodnevnom životu susretati sa različitim tipovima medijskog sadržaja. Uloga medija u radničkoj državi je u osnovi informativna, obrazovna i oslobođena tereta tržišne utakmice, a njihov sadržaj oblikuju institucije radničke demokratije. Diskutovanje društveno značajnih tema, konstruktivna kritika i obrazovni program aktivno dopunjuju znanja stečena kroz obrazovni sistem

i povećavaju domete kulturno-umetničkog stvaralaštva. Takav sistem pomaže radnim ljudima da kvalitetnije učestvuju u samoupravnoj zajednici. Svest o značaju društvene uloge medija je imperativ, pa je zato pobuđivanje najnižih strasti kroz senzacionalističko i propagandističko novinarstvo neprijatelj radnih ljudi, radničke države, samoupravnog zajedništva i ideje besklasnog društva.

Čemu služi radničko sindikalno organizovanje u društvu kojim radni ljudi sami upravljaju prema vizuri koju nudi dosadašnji tekst – pitanje je koje se neizostavno nameće. Radni ljudi moraju da organizuju sindikate i druge organizacije u cilju odbrane od svih drugih eksploatatora koji bi mogli da se pojave u radničkoj državi. Ove organizacije su jedan od mehanizama odbrane od pojave birokratskih režima u kojima državna administracija preuzima ulogu buržoazije u eksploataciji radničke klase. Pri tome, kroz samoupravu u radničkoj državi, radni ljudi mogu da odbrane svoj upravljački položaj i od samih sindikata, koji isto tako mogu da skrenu s puta revolucije i podrže uspostavljanje buržoaskog poretka ili kontrarevolucionarne aktivnosti protiv radničke države.

Kao i u slučaju sindikalne borbe, radni ljudi imaju pravo i obavezu da brane dostignuti nivo i svih drugih prava. Otud je odbrana samoupravljačkog prava radničke klase od svih neprijatelja aksiom, a radnice i radnici moraju da budu

osposobljeni da učestvuju u kolektivnoj odbrani – počev od radničkih milicija i milicija lokalne samouprave, pa do odbrambenih snaga narodne armije.

Društvo se stara o svojim najstarijim članovima. U poznim godinama, koje su željeni ishod svakog životnog puta, neminovan je izlazak iz aktivne radničke klase i odlazak u penziju. Društvo radničke države ima zadatak da obezbedi penziju za sve, takvu da, za razliku od penzije u buržoaskim državama, omogućí ljudima da zadrže postignut životni standard i kvalitet života. Odlazak u penziju ne isključuje deo samoupravnih prava i učestvovanje u rešavanju pitanja koja su u interesu uže i šire zajednice.

III

KAKO DO RADNIČKE PARTIJE?

U nastavku je prikazano kako se Marks21 kao organizacija zalaže za osnivanje Radničke komunističke partije i kako želi da ostvari ovaj krovni cilj u godinama koje dolaze.

Razvojni proces možemo ugrubo koncipirati kroz tri etape, hronološki gledano kao kratkoročne, srednjoročne i dugoročne ciljeve.

Prvu grupu ciljeva to jest I etapu možemo nazvati etapom „partije u nastajanju“; ona se završava sticanjem elementarnih uslova za proglašavanje Radničke komunističke partije. Njenim osnivanjem kreće II etapa, pod nazivom „partija u osnovi“, koja teži ambicioznijoj političkoj delatnosti, značajnijem omasovljenju članstva i partijskih komiteta. Završna, III etapa u ovom procesu počinje u trenutku kada možemo reći da su ispunjeni preduslovi za ono što nazivamo „masovnom radničkom partijom“. Partija je tada u stanju da preuzme ulogu značajne revolucionarne snage, sa realnom pretenzijom na transformaciju društvene stvarnosti – ka ostvarenju radničke države i Balkanske socijalističke federacije.

I etapa: Radnička partija u nastajanju

Prvi ciljevi u daljem razvoju organizacije odnose se na stvaranje uslova za kontinuirano okupljanje i edukaciju članstva, koje će u perspektivi biti sposobno da koordiniše i nudi političko vođstvo u borbama kroz koje će se omasovljivati Radnička komunistička partija.

Kriterijumi

Organizacija smatra da su kriterijumi za ispunjenje gore navedenih ciljeva zadovoljeni ukoliko obezbedi sledeće preduslove za formiranje partije u osnovi:

1. Sistem članstva i podrške: Organizacija treba da razvije i primeni sistem članstva i političke saradnje koji razlikuje nekoliko vidova učešća i podrške radu organizacije (puno-pravni članovi, kandidati za člana, saradnici, simpatizeri), sa pripadajućim pravima i obavezama definisanim Statutom.

2. Redovno odvijanje sledećih aktivnosti:

Regrutacija: Zasnovan na jasnim kriterijumima za članstvo, proces postajanja članom ili članicom organizacije zavisice od odgovornosti samog pojedinca i od njegove postepene integracije u rad. Početak tog procesa predviđa upoznavanje i razgovor pojedinca sa članovima orga-

nizacije, te njegovu kandidaturu.

Osnivanje tela organizacije: Osnovna funkcija tela jeste širenje infrastrukture organizacije u područja gde ona još uvek nema organizovano prisustvo. Uloga tela će se menjati i širiti u skladu sa etapama razvoja organizacije; u etapi partije u nastajanju, lokalni komiteti i provizorna tela prvenstveno će se tretirati kao ispostave organizacije za komunikaciju, distribuciju štampanih materijala i učestvovanje u lokalnim inicijativama kako bi se veći broj ljudi privukao organizaciji i uključio u njen rad.

Stabilan priliv finansija: Partija u nastajanju mora da zadovolji svoje materijalne potrebe kako bi finansirala izdatke kao što su redovna štampa i distribucija agitprop materijala, održavanje društvenih mreža, različite akcije i kampanje, kao i podrška inicijativama unutar organizacije poput odlazaka na konferencije i obuka. Osnovni oblik finansiranja bazira se na članarinama i donacijama, definisanim pravilnicima.

Agitacija i propaganda: Agitprop rad obuhvata dva glavna metoda plasiranja ideja. Propaganda je rasejavanje velikog broja ideja unutar relativno malog broja ljudi. Agitacija je pokušaj da se sa svega nekoliko ideja utiče na najveći mogući broj ljudi. Dok je agitacija poziv na nešto što je konkretno, propagandom prenosimo apstraktan set ideja.

Agitacijom uvodimo politički argument organi-

zacije u formi konkretnog poziva na akciju ili odgovora na određenu političku situaciju. Cilj agitacione delatnosti u okviru određene borbe je da njeni učesnici uspešno naprave sledeći korak ka pobedi. Najčešće se vrši govorima na javnim skupovima, lecima, usmerenim saopštenjima, skandiranjem parola, jezgrovitim transparentima, kratkim video-zapisima, grafitima...

Propaganda je alat kojim organizacija utiče na najborbenije i, u idejnom smislu, najnaprednije elemente u radničkoj klasi i društvu uopšte. Ona se odnosi na prenošenje većih, kompleksnijih grupa ideja i teorijskih uvida koji pomažu ljudima da usvoje marksistički metod i da se na svrsishodan način uključe u revolucionaran, komunistički rad.

Agitprop aktivnosti partije u nastajanju obavljaju se kroz centralno i lokalno organizovanje digitalnih i papirnih sadržaja te kanala društvenih mreža. Svrha proizvodnje ovih sadržaja, naročito u fizičkoj formi – informatora, plakata, letaka, novina, magazina itd. – nije samo uticaj na ljude spolja; ona je i integralni deo teorijske i praktične izgradnje našeg članstva i saradnika.

U ovom razvojnem periodu organizacija će nastaviti da proizvodi štampano izdanje svog informatora Kontra- napad, osmišljenog kao glavni segment propagandnog sadržaja organizacije. Paralelno ćemo plasirati sadržaj

putem veb-sajta Kontranapada, ali i druge tipove sadržaja sa pristupom ograničenim samo na simpatizere i članove. Propratne agitprop aktivnosti vezane za specifične društveno-političke aktuelnosti mogu biti i štampa letaka, učestvovanje u lokalnim inicijativama, kao i organizacija javnih tribina ili promocija Kontranapada.

Ustanovljena politička edukacija: Za razliku od buržoaskih stranaka koje po pravilu tretiraju svoje članstvo isključivo kao izvršioce naredbi nadređenih, revolucionarna partija se ne sme voditi tim pristupom. Naš cilj je članstvo sposobno da se u svom svakodnevnom delanju rukovodi revolucionarnim programom, te drži rukovodstvo odgovornim. Stoga težimo da izgradimo snažan revolucionarni kadar.

Interna edukacija ne vrši se samo proizvodnjom i diskusijom agitprop materijala, već i zajedničkim sastancima i analizama društvenih događaja i procesa. Za njihovu organizaciju zadužen je sekretar za edukaciju, najpre u vidu čitalačkih diskusija, zatim kurikuluma za samoobrazovanje, te mentorskih programa.

Intervencije: Intervencionizam u revolucionarnoj organizaciji predstavlja poseban režim delovanja kako bi se odgovorilo na akutna politička zbivanja, poput masovnih protesta, štrajkova i drugih nepredvidivih situacija u društvu. Intervencije nisu same sebi svrha, već dobijaju

smisao usklađene sa strateškim ciljevima organizacije. Intervencija, dakle, nije samo odgovor na postojeće prilike, već i svestan pokušaj njihovog preusmeravanja u skladu sa interesima i ciljevima klasne borbe. Njome nastojimo da u najčešće amorfnim, klasno i politički mešovitim pokretima ponudimo jasnu socijalističku liniju, te da najnaprednije elemente u pokretu organizujemo oko nje.

II etapa: Radnička partija u osnovi

Radnička partija u osnovi raspolaže znatnim brojem aktivnog članstva, kao i lokalnim komitetima i periferijom koji joj omogućuju dalje omasovljavanje i dublji upliv u radničku klasu. Partija se širi lokalno i regionalno i stvara nova tela u većim sredinama. U ovoj etapi odlučnije težimo da se ujedinitimo sa srodnim socijalističkim organizacijama zarad ukupnjavanja naših snaga i izgradnje jedinstvene revolucionarne partije. Počinje i intenzivniji strateški rad na izgradnji balkanske internacionalističke mreže.

III etapa: Masovna radnička partija

Masovna radnička partija sa velikim brojem izgrađenih kadrova i članova uživa visok stepen poverenja i prepoznatljivosti među balkanskom radničkom klasom. Ona je dužna da formira novi plan i program kojim će transformisati svoje

delovanje. Partija je sposobna da vodi revolucionarnu politiku u praksi.

Prikazane etape razvoja organizacije zasnovane su po principu željenih stanja – one ne predstavljaju strogo definirane zadatke. To je rezultat inherentnih ograničenja u prognoziranju budućnosti, kako u širem društvenom kontekstu, tako i na užem planu dinamike naše i srodnih organizacija.

Geopolitičke tenzije i društvena zaoštavanja postaju sve učestaliji i drastičniji. U takvim okolnostima često dolazi do politizacije širokih slojeva društva. Čak i višedecenijski period može biti i dovoljan i nedovoljan za postizanje ovako krupnih ciljeva. Ostaje ključno pitanje – hoćemo li biti spremni da prepoznamo istorijske trenutke za mobilizaciju i da ih iskoristimo na pravi način? Ovaj dokument u celini ima za cilj da ocrta šta je potrebno za ostvarenje revolucionarnih promena. Ako se neka druga srodna organizacija upusti u taj poduhvat pre nas, dužnost će nam biti da udružimo i ukupnimo revolucionarne snage!

Smatramo da bez ovakvih i sličnih programskih načela jedna revolucionarna organizacija ne može da raste i priprema se za sprovođenje revolucionarnih političkih promena. Svesni ograničenja i izazova, krećemo sa ruševina slavni partizanskih heroina i heroja u borbu za socijalističko društvo, jer učiniti moramo ništa manje nego oni da pobedimo. Za bolju budućnost!